

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput IX. Argumentum decimum. Omnem actum deliberatum in Deum
propter se dilectum referri debere, manifesta videtur sententia Angelici
Doctoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

ritatem à tua ejicis intentione, quoties intentionem puram honorandi Deum, & adjuvandi proximum non habes.

59 Thomas à Kempis (de quo Catholicus orbis semper tam magnificè sensit) l. 3. de Imit. Christi c. 9. in Dei persona sic loquitur: Fili, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sapiens ad teipsum, & ad creaturas male incurvatus. Nam si teipsum in aliquo quaris, statim in te deficiis & exareseis. Omnia ergo ad me principaliter referas: quia ego sum qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia, & idè ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda. Totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi: ego totum habere volo.... Si rectè sapias, in me solo gaudebis.... quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est in omnibus benedicens.

60 Dionysii Carthusiani verba ad idem clarissima habes suprâ lib. 5. n. 68.

61 Catechismus Romanus pag. 3. c. 2. n. 23. *Necessè est eos qui legem Dei servant, eadem charitate atque amore, quo ad Deum sunt, ad ejus obedientiam adduci.* Quod est dicere, quòd charitate & amore lex perficienda sit, ut ibidem in margine dicitur. Et pag. 4. c. 13. n. 3. *In iis peccendis, qua ad usum fructumque pertinent rerum terrenarum, esse intendendum animum ac studium nostrum ad Dei præscriptionem, nec inde ulla ex parte declinandum.... Nam Apostolus in epist. ad Corinth. docet, omnia qua spectant ad usum vita necessarios, ad Dei gloriam referri oportere: sive enim manducatis (inquit) sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.*

62 S. Bonaventuram assertioni nostræ fateor per omnia non favere. Quia admittit opera indifferentia in individuo, nec putat necessarium, ut omnia fiant ex fine live motivo honesto. Favet tamen ex parte, quatenus in 3. dist. ... a. 1. q. 1. sic habet: *Hoc solum sit rectè intentione, quòd sit ad honorem & gloriam Dei. Sine verò recta intentione nullus actus virtutis rectè incedit.* In eo verò, in quo non favet, haud dubiè postponendus est veteribus Patribus, ipsi hac in parte communiter contradicentibus, ut ostensum est.

ARGUMENTUM X.

Omnem actum deliberatum in Deum propter se dilectum referri debere, manifesta videtur sententia Angelici Doctoris.

63 **D**emonstratur ex innumeris, iisque clarissimis testimoniis ipsius. Primò namque in 1. dist. 1. expressissimè docet, oportere ut omnia bona amentur in ordine ad primam bonitatem, omnemque actum humanum, referibilem in Deum, si non referatur, esse in individuo peccatum. Posteaquam enim q. 2. in argum. *Sed contra dixit: Nihil est diligendum, nisi in ordine ad Deum.* q. 3. sic

habet: *Dicendum quòd quacumque sunt bona, non habent bonitatem, nisi in quantum accedunt ad similitudinem bonitatis divine. Unde oportet, cum bonitas sit ratio dilectionis & desiderii, ut omnia amentur in ordine ad bonitatem primam. Omne autem quòd bonum est, à Deo est... ipsa etiam res mundi ab ipso sunt, & eis utendum est secundum quòd conferunt ad Dei cognitionem... vel secundum quòd præbent subsidium vita nostra ordinata in Deum. Similiter opera nostra, qua mala non sunt, ab ipso sunt; & idè sunt propter ipsum facienda. Quid clarius?*

Secundò ibid ad 3. ob rationem fundamentalem proximè exhibitam dicit, quòd, secundum Theologum, nullus actus procedens à voluntate deliberante est indifferens. *Quia si referatur in Deum, supposità gratiâ meritorius est. Si autem non referatur, vanus est. Otiosum autem inter peccata apud Theologum computatur.* Manifestum est ergo, ut à peccato excusemur, juxta S. Doctorem, non sufficere, quòd actus noster referibilis sit in Deum; sed quòd hoc ipso peccatum sit, quò non referatur.

Tertiò in 2. dist. 38. q. 1. a. 1. *Sicut omnium rerum unus est finis ultimus, scilicet Deus; ita & voluntatum omnium unus est finis ultimus, scilicet Deus. Nihilominus tamen alii sunt fines proximi. Et si secundum illos fines servatur debita relatio ad finem ultimum, erit recta voluntas. Si autem non, erit perversa. Debita autem relatio ad finem ultimum salvatur secundum actum, quo voluntas nata est ultimum finem participare... Et hic est charitas vel beatitudo. Et idè non solum Deus, sed charitas est finis omnium recharum voluntatum. Deus utique est finis qui; charitas, finis quo, prout ipsemet explicat suprâ lib. 6. n. 4.*

Quartò, ibidem ad 4. ut ostendat se, in 66 verbis proximè relatis, exigere relationem, saltem virtutalem, & non solum habituales, ad Deum, vel charitatem: *Ad hoc (inquit) quòd alicujus actionis finis sit Deus, vel charitas, non oportet quòd agendo illam actionem, aliquis de Deo vel charitate cogitet; nec verum sufficit, quòd aliquis habitu tantum Deum vel charitatem habeat. Quia sic etiam actum venialis peccati aliquis in Deum ordinaret; quòd falsum est. Sed oportet quòd prius fuerit cogitatio de fine, qui est charitas, vel Deus, & quòd actiones sequentes in hunc finem ordinaverit, in quòd rectitudo istius ordinationis in actionibus sequentibus salvetur, ut patet in exemplo quòd Avicenna ponit de artifice, qui si, dum opus exercet, semper de regula artis cogitaret, multum in opere impediretur: sed sicut prius excogitavit per regulas artis; ita postmodum operatur; & sic in opere ejus rectitudo artis salvatur. Quæ est ipsissima explicatio, quæ exponi solet intentio seu relatio virtualis.*

Quintò, rursus in 2. dist. 40. q. 1. a. 5. ad 67. *Hoc quòd dicitur, Omnia in gloriam Dei facite, potest intelligi dupliciter, vel affirmati-*

- vè, vel negativè. Si negativè, sic est sensus, nihil contra Deum faciatis. Et hoc modo præceptum est... Si autem intelligatur affirmativè, hoc potest esse dupliciter. Aut ita quod actualis relatio in Deum sit conjuncta actioni nostra cuiuslibet, non quidem in actu, sed in virtute, secundum quod virtus prima ordinationis manet in omnibus actionibus sequentibus; sicut & virtus ultimi finis manet in omnibus finibus ad ipsum ordinatis. Et sic adhuc præceptum est, & contingit omissionem ejus esse venialem, vel mortalem, &c.
- 68 Sextò, in 2. ad Annibaldum dist. 41. q. un. 2. 3. in c. Potest considerari aliquis actus secundum individuum; & sic oportet quod consideretur cum omnibus circumstantiis, quæ ad actum concurrunt. Et sic nullus actus, ex deliberativa voluntate procedens, est indifferens, quin sit bonus vel malus. Et hoc quia, si referatur in finem debitum, est bonus. Alias autem est malus. Teneatur enim voluntas deliberativa omnem actum referre in Deum, vel immediatè vel mediatè. Est enim non semper actu cogitet de Deo, refert tamen habitum (id est, virtute, ut verba sequentia manifestant) & quodammodo actu; in quantum vis actualis intentionis precedentis remanet in actibus sequentibus.
- 69 Septimò, in disputatis q. un. de charitate a. 11. ad 1. Omnia actu referre in Deum non est possibile in hac vita; sicut non est possibile, quod semper de Deo cogitetur... sed quod omnia virtute referantur in Deum, pertinet ad perfectionem charitatis, ad quam omnes tenentur. Quam relationem virtuales explicat exemplo Medici colligentis herbas, qui dum eas colligit, actu intendit conficere potionem, nihil fortasse de sanitate cogitans, virtualiter tamen intendit sanitate, propter quam potionem dat. Sic igitur, cum aliquis seipsum ordinat in Deum, sicut in finem, in omnibus quæ propter seipsum facit, manet virtute intento ultimi finis, qui Deus est. Hoc igitur modo Apostolus præcipit, quod omnia in gloriam Dei referantur.
- 70 Octavò, ibidem q. 23. de voluntate Dei ad 8. Secundum communioem non tenemur ad faciendum aliquid ex charitate (habituali) sed ad faciendum aliquid ex dilectione naturali (id est, procedente ex sola gratia actuali, non habituali, uti S. Doctor seipsum explicat infra l. 9. c. 9.) sine quo ad minus quidquid sit, malè sit.
- 71 Nonò, lect. 7. in cap. 10. prioris ad Corinth. exponens Apostoli verba, Sive manducatis, sive bibitis, &c. dicit, quod Apostolus primò inducit actum multiplicem, sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid faciatis. Secundò persuadet intentionem debitam, ibi, omnia in gloriam Dei facite... id est, cum invocatione Creatoris, eà intentione ut Deus laudetur & glorificetur. Vult igitur hanc intentionem esse debitam.
- 72 Decimò, lect. 2. in cap. 16. ejusdem epist. Apostolicum istud, Omnia vestra in charitate

Tom. I.

fiant, sic exponit: id est, omnia debent referri ad finem charitatis, scilicet ut fiant propter Deum & proximum.

Undecimò, lect. 3. in cap. 3. ad Coloss. 73 relatis hinc Apostoli verbis: Omne quodcumque faciatis, in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi, subjungit: Quidam dicunt, quod hoc est consilium; sed hoc non est verum.

Si dicas, hinc esse consequens, peccantem venialiter peccare mortaliter; utpote facientem contra præceptum. Negat consequentiam S. Doctor: quia venialiter peccans non facit contra hoc præceptum simpliciter. Quia non facit contra finem præcepti: quamvis enim non actualiter; sed tamen habitualiter refert omnia in Deum. Quod licet non sufficiat ad non peccandum venialiter contra hoc præceptum; sufficit ad non peccandum mortaliter. Solus autem mortaliter peccans, sensu Veterum, facit simpliciter contra præceptum. Aiebant enim peccatum veniale non esse contra, sed præter legem Dei.

Duodecimò, lect. 3. in cap. 3. ad Galat. 75 culpatur redditionem debiti, factam non propter Deum: Si reddas tibi, vel proximo quod debes, & hoc non facis propter Deum, magis es perversus, quam justus. Cum ponas finem in homine, in quantum stas in homine, sive in creatura. Stare autem in creatura, sine peccato esse non potest, inquit supplem. q. 49. a. 5. ad 1.

Decimò-tertiò, 1. 2. q. 19. a. 10. Non est 76 recta voluntas alicujus hominis, volentis bonum particulare, nisi referat illud in bonum commune... Unde ad hoc quod aliquis rectè voluntate velit aliquod particulare bonum, oportet quod illud particulare bonum sit volitum materialiter; bonum autem commune divinum (id est, Deus, quem 1. p. q. 60. a. 4. vocat bonum commune, & universale), sit volitum formaliter.

Decimò-quartò, ibidem q. 21. a. 4. Deus 77 est ultimus finis hominis. Est autem debitum, ut ad finem ultimum omnes actus referantur.

Decimò-quintò, ibidem ad 3. Totum quod 78 homo est, & quod potest, & habet, ordinandum est ad Deum.

Decimò-sexto, rursus 1. 2. q. 100. a. 10. 79 ad 2. Sub præcepto charitatis continetur, ut diligatur Deus ex toto corde; ad quod pertinet, ut omnia referantur in Deum. Sic ergo qui honorat parentes, tenetur ex charitate honorare; non ex vi hujus præcepti, quod est, Honora parentes; sed ex vi hujus præcepti, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.

Decimò-septimò, ibidem q. 102. a. 6. ad 80 7. Cælestis intentio debet omnibus operibus nostris adjungi. Ubi per cælestem intentionem nihil convenientius accipitur, quam intentio in Deum directa.

Decimò-octavò, 2. 2. q. 27. a. 5. Homo 81 debet quicquid habet ad Dei amorem ordinare, secundum illud Deuteronom. 6. Diliges Dominum

- Deum tuum ex toto corde tuo, &c.*
- 82 Decimo-nondò, ibidem q. 44. a. 4. *Deus est diligendus sicut finis ultimus, ad quem omnia sunt referenda. Et ideo totalius quedam fuit designanda circa præceptum de dilectione Dei, proximè utriusque relatum, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c. vi cuius hoc quòd nutrimur, sentimus & intelligimus, debemus ad Deum referre, ut ibidem ait art. 5. & iterum ibidem: præcipitur nobis, ut tota nostra intentio feratur in Deum.*
- 83 Vigesimo, ibidem q. 29. a. 1. in argum. *Sed contra: Ex præcepto tenemur omnia in gloriam Dei facere, ut patet 1. Cor. 10.*
- 84 Vigesimo-primò, ibidem q. 81. a. 1. *Ad Deum nostra electio assidue dirigi debet, sicut in ultimum finem.*
- 85 Vigesimo-secundò, ibidem q. 83. a. 14. *Desiderium charitatis in nobis debet esse continuum, vel actu, vel virtute. Quia omnia debemus in gloriam Dei facere.*
- 86 Vigesimo-tertiò, ibidem q. 89. a. 4. ad 3. *Omnia quæ facimus, debemus in Dei reverentiam facere.*
- 87 Vigesimo-quartò, 2. 2. q. 23. a. 7. ad 1. *Sine charitate potest quidem esse aliquis actus bonus ex suo genere, non tamen perfectè, id est, usquequaque bonus. Quia deest debita ordinatio ad ultimum finem. Et ad 2. Cum finis se habeat in agibilibus, sicut principium in speculabilibus: sicut non potest esse simpliciter vera scientia, si deest recta estimatio de primo & indemonstrabili principio; ita non potest esse simpliciter vera iustitia, aut vera castitas, si deest debita ordinatio ad finem, quæ est per charitatem, quantumcumque aliquis se rectè circa alia habeat.*
- 88 Vigesimo-quintò, his adde testimonium S. Doctoris ex opusculo, 35. aliàs 18. de perfect. christ. relig. cuius verba habes lib. 6. n. 63. suntque aded perspicua, ut nihil expressius desiderari queat.
- 89 Vigesimo-sexto, adde etiam testimonia l. 9. cap. 8. proferenda, quibus gratiæ auxilium requirit ad omnem actum usquequaque bonum. Neque enim alia de causa illud requirit, nisi quia omnis actus usquequaque bonus fieri debet propter Deum, seu finaliter referri in ipsum propter se dilectum, prout ibidem videbitur.
- 90 Vigesimo-septimò, ad actum usquequaque bonum, nullaque ex parte defectuosum, juxta S. Doctorem non sufficit 1.º quòd sit bonus ex genere suo, sive ex specie & objecto: 2.º. nec quòd sit bonus ex fine suo proximo: 3.º. nec quòd actus ex suo genere bonus non referatur ad finem malum. Igitur præterea requiritur relatio ad debitum finem ultimum, scilicet Deum, uti S. Doctor tradit omnibus locis supra relatis, sicut & omnibus locis quibus ad bonam electionem requirit tam bonitatem finis ultimi, quam bonitatem finis proximi. Si enim alterum desit, ait in 2. dist. 40. q. 1. a. 2. erit voluntas mala, & actus malus. Et ad 2. ad bonitatem rei non solum requi-

ritur bonitas finis ultimi; quem respicit voluntas intendens; sed etiam bonitas finis proximi, quem respicit voluntas eligens. Et ad 3. defectus voluntatis circa ultimum finem, sufficit ad malitiam actionis.

Solum proinde antecedens probandum superest, cuius prima pars probatur, quia bonum ex genere indifferenter se habet ad bonum & malum ex circumstantia & fine, ait S. Doctor in 2. dist. 4. q. 1. a. 5. Actus verò non est usquequaque bonus, nisi bonus sit tam ex genere quam ex circumstantia & fine, ut proximè audivimus ex S. Doctore. Et ratio est, quia ad hoc ut actus sit usquequaque, sive absolute bonus, debet fieri quando oportet, & ubi oportet, & sicut oportet, &c. Si enim aliquid horum deficiat, actus est inordinatus & malus. Et hoc maxime considerari potest in circumstantiis finis.

Secunda pars antecedentis sequitur ex prima. Si ad actum usquequaque bonum non sufficit quòd bonus sit ex genere, sed bonus esse debeat ex circumstantia, & maxime ex circumstantia finis. Ergo non sufficit quòd sit bonus ex fine suo proximo; sed bonus esse debet ex fine remoto, seu ultimo. Quia bonitas ex fine proximo est ipsamet bonitas ex genere suo, sive ex specie & objecto. Et cum bonum ex fine distinguitur contra bonum ex genere, intelligitur de fine remoto, quem agens intendit. S. Thomas in 2. dist. 36. q. 1. a. 5. ad 2.

Tertia pars etiam consequitur ex prima. Non enim sufficit bonitas ex genere suo, quæ talis præcisè. Ergo non sufficit bonitas ex genere, non relata ad finem malum. Aliàs sufficeret bonitas ex genere, quæ talis præcisè, utpote ut sic non relata ad finem malum.

Vigesimo-octavo, obligationem actus omnines in Deum referendi, aded certam S. Thomas existimavit, ut licet feracissimus questionum articulorumque, quibus tam varia inquirat, nullam tamen questionem, nullum articulum proponat, ubi præcisè inquirat, si ne obligatio referendi omnia opera in Deum? Cur ita, cum hac de re toties loquatur? cur (inquam) nisi quia obligationem istam supponit ut satis notam, nec dubitatione dignam? si enim dubitabilem censuisset, quomodo de ea dubium non instituisset? quomodo argumenta pro & contra non proposuisset, uti facere solet in questionibus & articulis dubitabilibus?

Hoc non solum non fecit S. Doctor, sed obligationem illam usque aded supposuit, ut ex ea velut satis nota, varias deduxerit conclusiones, de quibus ipse non dubitavit, v. g. quòd nulla detur actio humana, indifferens in individuo: ex illa etiam supposita, in argumentis quæ sibi objicit, varia intulit absurda (v. g. quòd modus charitatis caderet sub præcepto; quòd omnia infidelium opera forent peccata, &c.) ad quæ dum respondet, argumenta numquam solvit, obligationem illam negando, sed sic explicando, ut absurda præterita inde non consequantur.